Søndag på Torvet i Aakirkeby i min Bællatid.

Hvor er det underligt med minder. Det er ofte de mærkeligste ting man husker. Og så ofte små ubetydelige tildragelser. Som nu her indenfor den sidste måned, hvor jeg har været så heldig at træffe tre af mine gamle venner fra ungdomstiden, hvor vi var legekammerater og spejdere sammen. Skønt vi ikke har talt sammen i de sidste halvtreds år, så svarede de alle det samme, når jeg stillede dem spørgsmålet:

" Kan du huske, noget vi børn skulle lave i vor ungdomstid "

" Jah, for søren da. Lørdag eftermiddag blev vi altid sendt ud for at feje gade og fortov "

For i henhold til Sundhedsvedtægt for Aakirkeby kommune, vedtaget 1907 lød § 17: Ved offentlig renlighed forstås: Renholdelse af Torve, Pladser og Gader med tilhørende Rendestene og Fortove. Renholdelsen påhviler grundejeren indtil midten af kørebanen eller op til 7 alen fra fortovskant (i 1943 ændret til 10 meter)

Så det var bare for Sigurd og Poul Hansen, at komme ud og feje udenfor skomager Elon Hansens ejendom, samt Knud og Svend Aage Jespersen udenfor deres far og mors viktualieforretning. Philip og jeg havde jo det store stykke fra Kirkegade over Torvet samt Storegade, hvor der især om efteråret var mange blade fra de store lindetræer, hvorfor vi af og til søgte hjælp fra vores kusk H.P.Marcher. Det samme gjorde Egon Petersen også foran slagterrens ejendom, fra deres gårdskarl Alf. Vibe. Hvorimod den nordøstlige ende blev klaret af Ludvig Dam. Foran hotel Rønne var det Svend Aage MOrtensen der knoglede, hans søster Annelise var jo en pige, og dem sendte man ikke ud. Så var det lettere for købmand P.M. Kofod for han havde altid en mandlig isenkræmmerlærling til at feje. Kom man ned ad Jernbanegade så man Erik og Johan Svendsen ivrigt svinge fejekostene.

Joh, der var knagemej rigtig gang i den, for der skulle være fint rent til om søndagen, når borgerne kom promenerende gennem gaderne i deres fine søndagsklæder.

Og nu sidder jeg altså her på Torvet på bænken, der idag står på det sted, hvor trappen i sin tid lå og førte op til vores forældres privatbolig. Den trappe hvorpå Philip og jeg så ofte sad om søndagen og funderede over livet på Torvet, medens det rullede forbi.

Og pludselig, de forskellige søndagstildragelser fra min barnetid dukker op for mit indre øje. Joh minsanten, derhenne omkring isenkræmmer P.M. Kofods hjørne kommer pastor Thorsager i rask tempo i sin lange sorte præstekjole med dagens prædiken fast knuget i den ene hånd, og for en sikkerheds skyld en paraply på den anden arm, om det skulle blive regn. Og lidt senere kommer hans kone sindigt gående, tryg ved tanken - jeg nåede at gøre frokosten klar inden jeg gik afsted til kirken.

Og kirkeklokken kan roligt ringe til gudstjenestens begyndelse, vi har jo allerede set frk Thorsager, Hedvig Andersen og dem fra Indre Mission, gartner Linds og missionær Hauges komme i raske skridt langs Storegades fortov. Ha ! for 30 år siden fik jeg Hauges datter Marie til bords ved et sølvbryllup på Dragsholm slot. Det er jo der et vandrende spøgelse på festaftener vandrer rundt på gangene ved midnatstide. Ikke særlig religiøst.

Nåh men nu kommer N.J. Svendsen, tidl. Ll Munkegård, og hans kone gående med hinanden under armen. De skal jo ned til Bethania, de er jo Valgmenighedsfolk, han er da menighedsformand. Vores onkel Valdemar og hans kone tante Agnes er da også medlemmer i denne menighed. Gad vide om de så kommer ind og hilser på hos os inden de kør hjem til Bodilsker. Så kan vi måske få leget lidt med vor kusine Ellen.

Hov, hvad er nu det. Det er jo Købmand Emil Sonne med kone og børn, de skrider fra Smedegade og tværs over Torvet for at gå ned ad Damgade til Baptistkirken, hvor han er prædikant. Så varer det nok ikke længe før sadelmager Rønne og kone kommer. Sønnen Erik var nok mere grebet af spejderbevægelsen, ligesom os to brødre.

De to ældre der kommer der, skrånende over Torvet. Det er jo den gamle lærer Nielsen og tante Laura nede fra villaen nede ved præstedammen. De er nok på vej ned til stationen for at age med tog til søndagsbesøg hos hendes bror karl, stationsforstanderen nede på Nexø station, der samles familien jo ofte.

Og der kommer familien Gaalaas Hansen nede fra Nybyvej. De skal nok ned på Salem tl møde i Metodistmenigheden i Jernbanegade. Forrest faderen med mor støttende under armen derefter døtrene og sidst sønnen Poul, der forøvrigt senere virkede som præst inden for menigheden. Det var også i metodistmenighenden at Philip og jeg for første gang oplevede en juletræsfest. Et medlem, Ingeborg Larsen, der var fars regnskabsmedarbejder, havde indviteret os. Ovra !, Juletræ helt til loftet, og en rigtig levende julemand, der efter vi havde fået saftevand og kage, sang og legede med os samt uddelte store kræmmerhus med bolsjer, slik og pebernødder inden han fortalte historier, medens vi gnaskede i et stort æble.

Ja, nu bliver der en lidt rolig times tid indtil alle, med flere, kommer tilbage for inden hjemturen og frokosten, at slå et lille slag om ad posthuset, hvor avisabonnenter ved 11,30-tiden kan få udleveret deres søndagsaviser, af postbud Oscar Munk.

Efter middagssøvnen kommer malermester Andreas Nielsen sammen med sin søn Henning, og kort efter købmand Carl Kofoed med kone og datter ude fra Vesterbro for så sammen at følges ad ned gennem Smedegade til eftermiddagsmøde i Evangelisk Luthersk missionshus.

Nu mangler vi kun at fru Johs Hansen og hendes mand samt lærerinde frk Jespersen ude fra møllen skal komme ude fra Storegade og gå ned gennem Østergade til Lutersk Missionsforenings eftermiddagsmøde i huset i Østergade. Det var forøvrig i denne missionsforening at Philip og Sigurd blev trukket med til søndagsskole af skolekammerat Mogens, hvis mor var søndagsskolelærerinde. Jeg kom aldrig med og fik derfor ingen samling af de religiøse billeder, man fik som mødebelønning. Men Philip fik julegave, og det var bitterpille for mig.

Ja, så har Gud da vist også fået hvad der tilkommer ham i alle retninger. For imellem al den spadseren, har man da kunnet ane den spæde kimen fra klokken i tårnet på den Katolske Kirke, samt set nogle små polakker komme småløbende ned mod Gregersgade.

Ja, som vor far af og til sagde, Der er mange trosretninger i Aakirkeby, men det er dog ikke så galt som i min tid som barn. Da havde vi også Frelsens Hær nede i Eskildsgade 16.

Ved kaffetid dukkede andre op. Da kom den ret høje malermester V. Lundberg med hat og stok, sammen med sin med frakke og hat fint påklædte kone, statelig promenerende fra Storegade over Torvet og ned ad Eskildsgade. Hvor de gik hen, fandt Philip og jeg aldrig ud af, men de kom troligt hver søndag.

Det samme gjorde fodboldbanens faste tilskuerpublikum.: bogholder Ejnar Svendsen, bankassistent Poul Andreasen, manufakturhandler Carl Lind, afholdshotelvært Ernst Kofoed, postassistent Reimert Jacobsen, mekaniker Hans Madsen og Sigrid Grønvang Nielsen.

Der var rigeligt for sådanne små hoveder som os to brødre at følge med i og spekulere på. For det skete jo også at hoveddøren i det røde bindingsværkhus på den anden side af Torvet blev åbnet, og ud tren natbetjent Jensen, og med jordemodertasken i hånden hjalp han galant sin kone jordemoder Anna Jensen ned ad trappen og ind i den ventende vogn, der skulle køre hende afsted til en forestående fødsel - Hvor mon det skulle være ? - Noget nyt vi måtte følge med i....

Philip glemte aldrig disse vore hyggestunder. Mange år efter, når han var herover, gik han ofte i aftenstunden en tur op og satte sig på bænken, som kommunen i 50-erne havde ladet opsætte. Her lod han tankerne og minderne rulle. Og kom der nogen forbi og havde lyst til en lille snak. Så sagde han - det skarn han var - Du er da velkommen i BÆNKESIDDERKLUBBEN, men først skal du lige trække os et par stykker kage i bager Vagn Petersens Automat, der står lige her ved siden af.

Det er sgu ikke mærkeligt, at folk stadig husker ham her i byen. Altid fandt han på noget. Så sent som igår, da jeg havde sat mig deroppe på bænken på Torvet, kom der en dame og satte sig ved siden af mig og spurgte til ham, Hun kunne ikke forstå, at man ikke hørte så meget til ham mere.

Jeg var lige ved at sige: " Skal vi ikke lige dele en Winerstang"